

Geriatrici for alle spesialiteter

Katja Thomsen og Kristoffer K. Brockhattingen, red.

Geriatriske cases

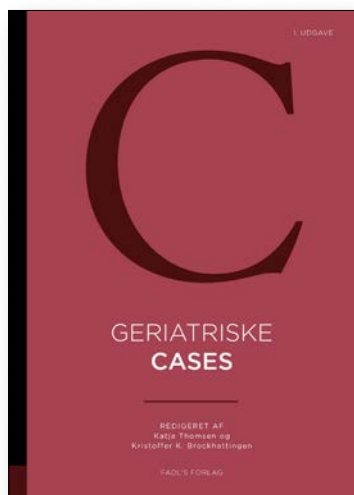
København: FADL, 2024

200 s.

ISBN 9788794207997

Michael 2025; 22: 168–169

doi: 10.5617/michael.12411

Fremtiden ligger i geriatrien og i alle spesialiteter som vil innse det. Barna som ble født rett etter andre verdenskrig, er nå 80 år. Mange er fortsatt friske og spreke, men flere opplever funksjonstap. Tidligere velkompenserte sykdommer gir utfordringer, legemiddellistene blir lengre, bivirkningene flere og demens blir vanligere. De brekker hoften, trenger pacemaker, får kreft og ileus. Derfor blir det stadig viktigere at alle spesialister kan noe om funksjonssvikt, delirium og uheldige legemidler.

Boken inngår i rekken av danske kasusbaserte lærebøker. Hensikten er å sikre bedre kunnskap og kliniske ferdigheter hos medisinstudenter og leger i spesialisering, gjennom å presentere pasienthistorier og lede leseren gjennom dem.

Boken er skrevet på lett tilgjengelig dansk. Det danske «sundhedsvæsenet» er ganske likt organisert som vår helsetjeneste slik at også mye av det som gjelder samhandling, er relevant.

Jeg har sans for denne boken. 36 pasienthistorier er fordelt under seks hovedoverskrifter: akutt geriatri, fall og falltendens, polyfarmasi, demens-

sykdom, «tværsektoriell geriatri» – kanskje best oversatt med samhandling og trygg utskrivning – og etikk og palliasjon.

Pasienthistoriene er realistiske og omhandler velkjente situasjoner fra akuttmottak, visittgang eller geriatriisk poliklinikk. Leserne presenteres for en kort sykehistorie og deretter den diagnostiske tankegangen, nøkternt, strukturert og pedagogisk. Opplysninger om tidligere funksjon, hjelpebehov og korrekt legemiddelliste prioriteres, og sammen med funn fra klinisk undersøkelse og noen innledende blodprøver er det overbevisende hvor langt man kan komme før man i det hele tatt begynner å tenke på supplerende undersøkelser. Så ikke bare treffer boken på eldrebølgen, men den er nyttig også i arbeidet mot overdiagnostikk og overbehandling. I mange av pasienthistoriene gis pasienten en skår på clinical frailty scale (CFS), som er verktøyet vi ønsker å bruke for å beskrive grad av skrøpelighet på tvers av fag og nivåer i helsetjenesten i Norge.

Personlig likte jeg kapitlene om polyfarmasi og etikk og palliasjon best. Systematikken i gjennomgangen av legemiddellisten, sammen med korte og gode begrunnelser for endringene som foreslås, gir stort læringsutbytte. Den samme systematiske tankegangen ligger til grunn for avgjørelsene som tas om behandlingsnivå i det siste kapittelet, og er relevant for alle som behandler skrøpelige pasienter. Jeg lurte på om danskene har kommet lenger enn oss i å snakke om døden, for mange av de pårørende i pasienthistoriene er godt kjent med hva pasienten har sagt tidligere i livet. Boken illustrerer i disse tilfellene mer «hvor bra dette kan gjøres hvis vi kommuniserer godt» enn hvor vanskelig det noen ganger er, når ønsket om livsforlengende behandling ikke stemmer overens med den behandlingen helsepersonell mener det er riktig å gi.

Dette er ikke en tematisk oppslagsbok når du sitter fast, og det er heller ikke den boken du leser når du gruer deg til din første vakt i akuttmottaket, og tror at alle ting du ikke kan, vil dukke opp samtidig. Men når du har sett noen gamle pasienter, og blitt overrasket over hvor syke de er selv om de blir triagert lavt, og sett at symptomene de innlegges med, ikke alltid gir deg et hint om hva som er problemet – da er du moden for denne boken, samme hvilken spesialitet du hører til.

Marte Mellingsæter

marte.r.mellingsaeter@ahus.no

Marte Mellingsæter er spesialist i geriatri, ph.d. og avdelingsleder ved Geriatriisk avdeling, Akershus universitetssykehus.